

LA CARTA DEL APOSTOL SAN PABLO A LOS EFESIOS

¹ Wejrtča Pablutqui, ančhucaquin tii cartal cji-
jržcuča. Wejrqui Jesucristuž illzta apostoltča Yooz mu-
nañpi jaru. Ančhucqui Yooz partir žoñinacčhucča, Efeso
wajtquiz kamñinaca. Nižaza ančhucqui Jesucristužquin
kuz tjaachi žoñinacčhucča. ² Učhum Yooz Ejpqi, učhum
Jesucristo Jilirimi ančhucaquiz zumaj yanapla, nižaza an-
čhucaquiz cuntintu kuzziz walikaj kamkatla.

YOOZ EJPQUI UČHUMNACALTAJAPA ZUMA PINSIČHA

³ Učhum Jesucristo Jilirž Yooz Ejpžtajapa honoral way-
tuča wejrqui. Učhum Yooz Ejpqi učhumnacaquiz an-
cha zuma favoranaca paachiča, Jesucristuž partiquiz
cjiskatchiž cjen. Učhumqui arajpach Yooz wajtchiz žoñi-
nacčhumča. Jalla nižtiquiztan tjapaman favoranaca
učhumnacaquiz paachiča Yooz Ejpqi. ⁴ Tuquitanpacha
ima tii muntu kalltican Yooz Ejpqi Jesucristuž cjen
učhumnac illziča, nižtajapa t'acžta cjisjapa, nižaza niž
yujcquiz ana ujchiz nižaza zuma cjisjapa. ⁵ Yoozqui niž
okžni kuzziz cjen, tuquitanpacha tantiichiča, učhum-
naca niž partiquiz cjisjapa, niž maatinacjapa. Jesucristuž
cjen učhumqui Yooz maatinacčhumča. ⁶ Nižaza Yooz
Ejpqi niž ancha okžni kuz tjeeziča, niž persun honora
waytita cjisjapa. Niž k'ayi Majchiž cjen učhumnacaquiz
nužukaz walja okziča Yooz Ejpqi. ⁷ Jesucristuž ticziž
cjen, Yoozqui učhum liwriichiča. Jalla nuž liwriiču
učhum ujnaca pertunchiča, niž zuma okžni kuzquiz-
tan. ⁸ Yoozqui učhumnacaltajapa niž okžni kuz walja
tjeeziča, zuma favoranaca paacan. Jalla nuž zuma

favoranaca paacan, Yoozqui učumnacaquiz tjapa niiz puntunaca intintazñi cjiskatchičha. ⁹ Nižaza Yoozqui niiz tuquita chjojta pinsitanaca učumnacaquiz zizkatchičha. Niiž kuzcama pinsita jaru, jalla nuž učumnacaquiz zizkatchičha. ¹⁰ Yoozqui niiz pinsita tjuñquiz niiz persuna pinsitaqui cumpliskataquičha. Jalla niiz pinsita jaru Yoozqui tjapa arajpachquin žejlñinacami, nižaza tjapa tii yokquiz žejlñinacami tjappachaž juntjapaquičha, Cristuž mantuquiz cjisjapa.

¹¹ Jesucristužquin kuzziz cjen wejrnac judío žoñinacaqui t'acžtačha. Yoozqui persun kuzcama pinsita jaru nuž wejrnac t'aczičha. Yoozqui tjapa niiz pinsitacama cumpliskatčha. ¹² Wejrnacqui ančhucž tuqui Jesucristo tjewzičha. Wejrnacqui t'acžta cjissinčha, zuma kamzjapa. Nekztan wejrnacaž zuma kamtiquiztan Yooztajapa juc'anti honora waytitaž cjequičha. ¹³ Nižaza ančhucqui werar Yooz taku nonžcu Jesucristužquin kuz tjaachinčhuczakazza. Jalla nižtiquiztan liwriita cjissinčhuczakazza. Nekztan Cristuž partiquiz želan, Yoozqui niiz Espíritu Santo ančhuca kuznacquiz luzkatchičha. Tuquitanpacha Yoozqui niiz Espíritu Santo cuchanžquizjapa taku tjaachičha. Nižaza Espíritu Santuqui ančhuca kuzquiz žejltiquiztan, ančhuca kuzquiz Yooziž chimputapančha. Nii kjanapacha tjeeža, ančhucqui Yooz partir žoñinacchucčha, jalla nii. ¹⁴ Espíritu Santo učumnaca kuzquiz cjen, učumqui zizza, ultimpacha arajpach Yooz irinsa tanznaquičha. Čhjulatorat tjapa Yooz partir žoñinaca liwriita cječhaja, jalla nii ora nii irinsa tanznaquičha. Tjapa nižta zumanaca učumnacaltajapa pinsichičha Yoozqui, nižtajapa juc'ant honora waytita cjisjapa.

¹⁵ Jilanaca, cullaquinaca, ančuqui Jesucristo Jiliržquin kuzzizpanča, nižaza parti criichi žoñinacžtan zuma munaziñi kuzzizpanča. Jalla nižta zizcu, ¹⁶ wejrqui ančucaž cjen tirapan Yoozquin sparaquiž cjiwča. Nižaza Yoozquin mayizican ančhucaltajapa mayizuča, ančhuc Yooz puntu zuma zizñi cjisjapa. ¹⁷ Učhum Jesucristo Jilirž Yooz Ejpžquinpan mayizuča. Yooz Ejpqui juc'ant chekan honorchizza. Ančhucaltajapa mayizuča, Yooz ančucaquiz tsjii zizñi kuzziz cjiskatajo, nižaza mayizuča Yooziž tjeežtanaca intintazñi kuzziz cjiskatajo. Jalla nižta kuzziz kamaquiž niiqui, juc'anti Yooz puntunaca zizñi cjequiča. ¹⁸ Nižaza juc'anti Yooz puntunaca intintazñi kuzziz cjequiča. Zuma intintazñi cjequiž niiqui, arajpachquin kamz puntu juc'anti zizaquiča. Yoozqui učumnaca kjawziča, arajpachquin kamzjapa. Jalla nicju kamzjapa učumqui tjewža. Arajpachquin Yooztan kamzqui juc'ant ancha zuma wali irinsažtakazza. Jalla nii irinsa Yoozqui tjapa niž partir žoñinacžquiz tjaaquiča. ¹⁹ Nižaza wejrqui mayizuča, ančhucqui Yooz aziž puntuquiztan juc'anti intintazjapa. Učhum Yoozqui juc'ant walja azzizza, čhjultakquiztanami. Niiž aztan Yoozqui učum kuznaca campiiskatchiča, ew kamañquiz kamzjapa. Yoozqui niiž jacatatskatñi aztan učum kuznaca campiichiča. ²⁰ Yooz Ejpqui niiž walja azi tjeeziča, Jesucristo ticziquiztan jacatatskatcan. Nižaza niiž aztan tjeeziča arajpachquin niiž žew latuquiz Jesucristo tjulžcan, niižtan chica mantizjapa. ²¹ Yoozqui tjappacha Cristuž mantuquiz utchiča, tjapa jilirinacami, tjapa mantiñinacami, tjapa mantiñi poderchiznacami, tjappacha Cristuž mantuquizcama uchtača. Tii timpuquiz žejlñinacami, nižaza jazta timpuquiz tjonñi mantiñinacami tjappacha Cristuž mantuquiz uchtača. ²² Yoozqui mantičiča tjappacha Cristuž mantuquiz cjisjapa. Nižaza

Yooziž mantitiquiztan nii tjapa mantiñi Cristuqui niiž icliz žoñinacžtajapača. ²³ Cristuž partir žoñinacaqui niižtan tsjii kuzziz žejlča, nižaza tsjii curpuchiztakazza. Tjapa Cristuž partir žoñinacaqui Cristuž kamañchizpankazza. Nižaza Cristuž cjen tjapa čhjultakimi tii muntuquiz žejlča.

2

YOOZ OKZŃI KUZIZ CJEN ŽOŃINACAQUI LIWRIITAČHA

¹ Jaziqui Yoozqui ančhucaquiz ew kamañchiz cjiskatčiča. Tuquiqui ančhucqui Yooz yujcquiziqui ticzi žoñinacažtakaz želatča ujnaca paachiž cjen, nižaza ana walinaca paachiž cjen. ² Jalla nuž ana wali ujnaca paacan, ančhucqui kamatča ujchiz žoñinacž kamañ jaru. Nižaza ana wali paacan, zajranacž jilirž kuzcamakaz kamatča. Jakziltat ana Yooz kuzcama kamčhaja, jalla niiqui zajranacž jilirž kuzcamapankaz kamča. Nii ana wali zajra jiliriQUI žoñinacžquiz ana wal kamañchiz cjiskatča. ³ Tuquiqui učhumqui ana wal kamañchiz zakaz kamatča, Yooz kuzcama ana kamcan. Učhumqui persun kuzcamakaz kamatča. Nižaza učhum ana wali pecñi kuz jaru kamatča. Nižaza učhum ana wali pinsitanacž jaru kamatča. Jalla nižtiquiztan učhumqui Yooz casticta cjichucapantača, jaknužt Yoozqui parti ujchiz žoñinaca casticačhaja, jalla nižta. ⁴ Jalla nižta ana wali kamanami, Yoozti zuma okzñi kuztan učhumnacaquiz okziča. Nižaza učhumnacatan munaziča. ⁵ Nuž zuma okzñi munaziñi kuzziz cjen, Yoozqui učhumnacaquiz Cristužtan zuma kamañchiz cjiskatčiča. Yooz okztiquiztankaz ančhucqui liwriitača. Tuquiqui uj paachiž cjen, učhumqui Yooz yujcquiziqui ticzi žoñinacažtakaztača. ⁶ Jaknužt Jesucristuqui ticžcu Yooz aztan sepulturquiztan ulantčhaja, jalla nižta irata učhumqui Yooz aztan ana

wal kamañanacquistan ulanchinčhumča. Nekztan Cristužtan tsjii kuzziz cjen Yoozqui učumnacaquiz Cristužtan chica honorchiz cjiskatchičha. ⁷ Jalla nuž Yoozqui cjiskatchičha, wiñayjapa niiž ancha zuma okzñi kuz tjeezjapa. Jesucristuž cjen Yoozqui učumnacaquiz zuma kuztan munazicha. ⁸ Yooz okzñi kuzziz cjen, nižaza ančhucquž Jesucristužquin kuz tjaachiž cjen, ančhucqui liwriitača. Jalla nii liwriitaqui anača ančhucquž cjen. Antiz Yooz cjenpankazza nii liwriitaqui. Jalla niiča ančhucquž liwriiz tjaachiqui. ⁹ Ančhucquž paata obranacquistan nii liwriizqui anaž tjonča. Jalla nižtiquistan anaž jecmi mit kuzziz cjesača. ¹⁰ Učhumqui Yooz obranacčhumča. Jesucristužquin kuz tjaachiž cjen Yoozqui učum liwriičičha, zuma kamañchiz cjisjapa. Yoozqui jalla nižta zuma kamañanaca učumnacaltajapa tantiižinčičha, ima niižquiz criiñiž cjen. Jalla nii kamañanaca tantiižinčičha, učum zuma obranaca paazjapa.

TUQUI ANČHUCQUI ANATAČHA YOOZ ŽOÑINACA

¹¹ Ančhucqui jalla tuž cjuñzna. Ančhucqui anača judío žoñinaca. Chimputa judío žoñinacaqui ančhucquž puntuquistanz cjiča, “Ninacaqui janquiz ana chimputača. Jalla nižtiquistan anaž Yooz partir žoñinaca cjesača”. Jalla nuž cjiñičha. Nii judionacača curpuquž chimputaqui, “Yooz illzta žoñi” cjican tjeezjapa. Žoñiž chimputača nii judío žoñinacaqui. ¹² Nižaza cjuñzna. Tuquiqui ančhucqui ana Cristo pajiñchuctača. Nižaza Israel wajtchiz žoñinacžquistan yekčhuctača. Nižaza ančhucqui Yooziž tjaata takunaca anaž pajatča. Ujnacquistan liwriita cjisjapa ana tjewzñi atatča. Tii muntuquž kamcan ančhucqui anapan werar Yooz pajatča. ¹³ Pero anziqui Jesucristužquin kuzziz cjen ančhucqui Yoozquin macjatchinčhucča. Tuquiqui an-

čhucqui Yoozquiztan ažkquin želatča. Cristuž ticziž cjen, ančhucqui Yoozquin macjatskattača. ¹⁴ Cristuž cjen učhumnacatan Yooztan pajaskatchiča. Nekztan zumanskatchiča. Nižaza učhumnacatan parti criichi žoñinacžtan zumanskatchizakazza. Cristuqui judío žoñinacami ana judío žoñinacami tsjii partiquizkaz tjappacha cjiskatchiča, niižquin criichiž cjen. Tuquiqui judío žoñinacacui yekja wajtchiz žoñinacžtan quintranpanikaztača. Nižaza yekja t'akapanž nayatča. Pero anziqiu Yooz partiquiz cjican criichi žoñinacacui tsjiikazza. ¹⁵ Cristuqui curpuchiz cjican Yooziž mantita lii liwj cumpližcu ticziča. Jaziqui Cristuž ticziž cjen Yoozqui nii tuqui timpuquiztan kamchi lii tuct'ayskatchiča, tjapa niž mantitanacžtanpacha. Jalla nekztan Yoozqui judío criichi žoñinacami ana judío criichi žoñinacami tjappacha tsjii ew partiquiz cjiskatchiča. Nii ew partiquiz žejlcan, judío žoñinacžtan yekja wajtchiz žoñinacžtan ana iya quintrasni cjesača. ¹⁶ Nižaza cruzquiz ch'awcta ticziž cjen, Jesucristuqui judío žoñinacžtanami yekja wajtchiz žoñinacžtanami pertunaskatchiča. Jaziqui Jesucristuž cjenkazza nii pucultan quintrasni žoñinacžtan Yooztan zuma cjiskatchiqui. Nižaza nii pucultan quintrasni žoñinacacui tsjii partiquizkaz kamasacha, zuma munazican.

¹⁷ Nižaza Jesucristuž tjonchiž cjen, Yoozquiztan ažkquin žejlñinacžquizimi žcati žejlñinacžquizimi zuma quintunaca paljaytača. Ninacacui nii paljayta tjapa kuztan catokaquiz niiqui, jalla nekztan Yooziž pertunta cjesača. Nižaza ninacžtan Yooztan zumanznaquičha. ¹⁸ Jesucristuž cjen nižaza Yooz Espiritu Santuž cjen judío žoñinacami ana judío žoñinacami, tjapa žoñinacacui Yooz Ejpžquin macjatz atča. ¹⁹ Jalla nižtiquiztan ančhucqui anača iya yekja žoñinacčhucqui, anača iya Yoozquiztan yekja t'akčhucqui. Antiz Yooz partiquiz

kamñi mazinacčhucča parti criichi žoñinacžtan, nižaza ančhucqui Yooz famillquizčhucča. ²⁰ Učhumqui tsjii pajk kjuyažtakazza Yooztajapaqui. Nii kjuy simintuqui apostolonacača, nižaza Yooztajapa chiiñi profetanacača. Nižaza Jesucristupachača juc'ant chekan maz cuntaqui nii kjuyquiziqui. ²¹ Jesucristuž cjen tjapa criichi žoñinacaqui arubinacažtakazza nii kjuya pirkitaqui. Tjapaman criichi žoñinacaž cjenami tsjii Yooztajapa kjuyakaz kjuytača. Jesucristuž yanaptaž cjen nii kjuychiz žoñinacaqui tsjan tsjan zuma cjissa, Yooztajapa kamcan. ²² Ančhuc zakaz nii kjuy pirkita arubinacažtakazza parti criichi žoñinacžtan. Jalla nuž učhum Yooz kjuyquiz cjisiž cjen, Yoozqui učhum kuzquiz žejlča niíž Espíritu Santužtan.

3

PABLUQUI YOOZ TAKU PALJAYŃI ŽOŃIČHA

¹ Jalla nižtiquiztan wejr Pabluqui ančhucaltajapa may-izuča. Wejrqui Jesucristo sirwiñiž cjen tii carsilquiz želuča. Nižaza ančhuc yekja wajtchiz žoñinacžquiz liwri-ñi taku paljaytiquiztan zakaz carsilquiz želuča wejrqui. ² Ančhucqui wejt puntuquiztan zizzinčhucžlani. Yoozqui tii apóstol puestuquiz wejr utchiča, ančucaquiz Yooz puntu paljayzjapa, jaknužt Yoozqui okžñi kuzziz ančhuc liwriiz pecčhaja, jalla nii paljayzjapa. ³ Nižaza ančhuc-qui zizzinčhucžlani Yoozqui niíž tuquita pinsita takunaca wejtquiz zizkatchiča, jalla nii. Tuquita anapan ziztat-ača nii takunacaqui. Nii wejtquiz zizkatta takunaca tuqui ančucaquin tsjii koluculla cjjrchinča. ⁴ Nižaza tii carta liižcu, ančhucqui tantiyasača, wejrtča Cristuž puntuquiztan zuma intintaziñtqui, jalla nii. ⁵ Tuqui timpuqui Yoozqui anaž jecžquizimi Cristuž puntuquiztan zuma zizkatchiča. Jazikaz Yoozqui Cristuž puntu zuma

zizkatchiicha, niiž illzta apostolonacžquizimi, nižaza ni-
ižtajapa chiiñi profetanacžquizimi. Niiž Espíritu Santuž
cjen nuž zizkatchiicha. ⁶ Nii tuquita chjojta puntuqui jalla
tiiča: Cristuž puntu liwriiñi taku catokchiž cjen, čhjuluž
cherchi žoñimi Yooziž liwriitaž cjesača. Tsjii irinsaž-
takaz nii liwriiz tanznasača. Ana judio žoñinacami
Cristuž partiquiz zakaz cjisnasača. Nižaza Cristuž par-
tiquiz žejlcanpacha Yooz tjaata taku tanznasača, liwriita
cjisjapa. ⁷ Wejrqui nii liwriiñi taku paljayzjapa após-
tol puestuquiz uchtača. Jalla nii puestuquiz cjis anal
waquizuča. Yoozqui wejr okžcu nužukaz nii puestuquiz
wejr utchiča, niiž kuzcama. Yooz poderchiz após-
tol kamañ jaru kamuča. ⁸ Wejrqui tjapa Yooz partir
žoñinacžquiztan upa honorchiz cjis waquizuča. Jalla
nuž cjenami Yoozqui wejtquiz apóstol puestu tjaachiča,
ana judío žoñinacžquiz Cristuž puntuquiztan ancha zu-
manaca paljayzjapa. Cristuž puntuqui ancha zumača.
Tjapa nii puntuquiztan ana intintazzucača. ⁹ Yoozza
tjappacha paachiqui. Jalla nii Yoozqui wejtquiz niiž
tuquita chjojta pinsita cumpjiichiča, tjapa žoñinacžquiz
kjanzt'izjapa. ¹⁰ Jalla nuž watchiča, tjapa poderchiz
espiritunacami tjapa mantiñi espiritunacami zizkatz-
japa, jaknužt Yoozqui ancha zizñi zizñi pinsichižlaja,
nii. Tuquiqui nii arajpachquin žejlñi espiritunacaqui
ana zuma zizziča nii Yooziž pinsita puntuqui. Anziqui
criichi žoñinacaž cjen, nii espiritunacaqui Yooz tuquita
pinsitaqui zizziča. ¹¹ Tuquitanpacha Yoozqui nuž zizkatz
pecchiča. Jaziqui učhum Jesucristo Jiliriz cjen Yoozqui
niiž pinsitaqui zizkatchiicha. ¹² Nižaza Jesucristuž cjen
učhumqui Yoozquin macjati atasacha, ana ekscan. Je-
sucristužquin kuz tjaachiž cjen, učhumqui tjup kuztan
Yoozquin macjati atasacha. ¹³ Jalla nižtiquiztan anču-
caquin tuž chiižinžcuča, weriž ančhucaltajapa sufrichiž

cjen, ana upa kuzziz cjee. Jalla nuž ančhucaltajapa sufran, ančhucqui juc'ant honorchiz cjequiča.

CRISTUQUI ANCHA ZUMA MUNAZIŇI KUZZIZ

¹⁴ Nii Yooziž ancha zuma pinsitaqui cjuñzcu, wejrqui učhum Jesucristo Jilirž Yooz Ejpžquiztan mayižinuča. Quillžcu, Yoozquiztan mayižinuča. ¹⁵ Yooz Ejpžquiztan tjapa Yooz partiquiz žejlŇi familianacaqui tju-uchizza, arajpachquinami yokquizimi. ¹⁶ Yooz Ejpžquiztan mayižinuča, ančuca kuznaca tjupi tjurt'ichi cjisjapa. Yoozqui niž Espiritu Santuž aztanž cjen, ančuca kuznaca tjupi tjurt'ichi cjiskatasaćha. Yoozqui niž juc'ant zuma kuzquiztan ančuca kuznaca tjurt'ichi cjiskatasaćha. ¹⁷ Nižaza ančhucaltajapa mayižinuča, Jesucristužquiz juc'ant kuzziz cjejajo. Jalla nuž juc'ant kuzziz cjen, Jesucristuqui ančuca kuznacquiz juc'anti irpaquiča. Jesucristuž irpita cjen, ančhucqui zuma munaziŇi kuzzizpanž kamaquiča, tsjii zuma pookŇi zkalažtakaz. ¹⁸ Nižaza zuma munaziŇi kuzziz kamchiž cjen, ančhucqui Jesucristuž zuma munaziŇi kuz juc'antiž pajquiča. Jalla nuž mayižinuča tjapa criichi žoŇinacžtajapa. Wejrqui tuž mayižinuča, tjapa criichi žoŇinacaqui Cristuž zuma munaziŇi kuz zumpacha pajla cjiwčha. Zmali pakjiž cjes, nižaza palaž cjes, nižaza lajchaž cjes, jalla nižta iratača Cristuž zuma munaziŇi kuzqui. ¹⁹ ŽoŇinacaqui Cristuž zuma munaziŇi kuz anaž tjapa paji atča. Jalla nuž cjenami Yoozquiztan mayižinuča criichi žoŇinaca Cristuž zuma munaziŇi kuz zumpacha pajzapa. Jalla nuž pajtiquiztan, ančhucqui Yooz iratapankaz zuma kamaŇchiz kamaquiča.

²⁰ Jaziqui Yoozqui zuma honorchiz cjila. Yoozqui niž aztan učhum kuznacquiz zuma obranaca trabajča. Učhumž mayiziquiztanami nižaza učhumž pinsi-

tiquiztanami juc'anti zuma kamañchiz kami yanapasača učhum zuma Yoozqui. ²¹ Criichi žoñinacaž cjenami, Jesucristuž cjenami, Yoozqui honorchiz cjila. Wiñay wiñaya watay wata honorchiz cjila. Jalla nužoj cjila. Amén.

4

ESPIRITU SANTUŽ CJEN TSJII KUZZIZZA UČHUMQUI

¹ Jesucristo Jiliržquiz sirwiñiž cjen carsilquiz želuča. Wejrqui ančucaquin chiižinžcuča zuma kamañchiz kamajo, jaknužt Yooz kjawžta žoñinaca kamz waquizičhaja, jalla nižta. Yooz Ejpqui ančhuc kjawziča niižtajapa kamajo. Jalla tuž kamz waquiziča, ² ana mit kuzziz, nižaza humilde kuzziz, nižaza zuma munaziñi kuzziz, nižaza pasinsichiz kuzziz. Jalla nuž kamz waquiziča. ³ Espíritu Santuž cjen, tsjiižtan tsjiižtan zumanskatz waquiziča. Jaziqui tsjii kuzzizpan cjee. Nužquiz tirapan kuz tjaa. ⁴ Tjapa criichi žoñinacaqui Cristuž partiquiz žejlča tsjii curpuchiztakazza. Nižaza tsjii Espíritu Santuchizza. Tjapa ančhucqui Yooz kjawžtiquiztan tsjiikaz tjewža, arajpachquin Yooztan kamz, jalla nii. ⁵ Nižaza tjapa ančhucqui tsjii Jesucristo Jilirchizkazza, nižaza tjapa ančhucqui Jesucristužquin kuz tjaachinčhucča. Jalla nižtiquiztan ančhucqui tsjiikazza. Nižaza tsjii bautismokaz tanzinčhucča. ⁶ Nižaza tjapa učhumqui tsjii Yooz Ejpchizza. Učhum Yooz Ejpž mantuquiz tjapa criichi žoñinaca žejlča. Nižaza Yooz Ejpqui trabajča tjapa criichi žoñinacž kuzquiz. Nižaza Yooz Ejpqui tjapa criichi žoñinacž kuznacquiz žejlča.

⁷ Tjapa criichi žoñinacžquiz kamañanaca tjaatača, Cristuž pectacama. ⁸ Jalla nii puntuquiztan Yooz taku tuž cjiča:

“Arajpachquin ojkan, wacchi Cristuž atipta presunaca chjitchiĉha. Nižaza tii muntuquiz žejlñi žoñinacžquiz kamañanaca tjaachiĉha”.

⁹ Yooz takuqui “Arajpachquin ojkan” ĵkjažt cjii? Jalla tuž cjiĉha: Primeraqui Cristuqui tii muntuquiz chji-jwžquichiĉha. ¹⁰ Jalla nii chjijwžquiñiqui Jesucristu-pachaĉha. Nižaza niipachaĉha arajpach kjutñi ojkhiqui, juc'ant tsewc arajpachquin. (Jalla nuž Jesucristuqui tsewc ojkhiĉha, Espiritu Santuž cjen criichi žoñinacž kuznac-quiz niipacha žejljzapa.) ¹¹ Jalla tižta kamañanacchizza criichi žoñinacaqui: apostolonaca kamañchiz, nižaza Yooztajapa paljayñi profetanaca kamañchiz, nižaza liwri-iñi taku parliñinaca kamañchiz, nižaza icliz irpiñinaca kamañchiz, nižaza Yooz puntu tjaajiñinaca kamañchiz. ¹² Jalla nižta kamañanaca tjaachiĉha Yoozqui, tjapa criichi žoñinaca Yooztajapa zuma kamajo, nižaza Yooztajapa sir-wican langznajo, nižaza parti criichi žoñinaca tsjan zuma kamañchiz cjiskatajo. Criichi žoñinacaqui Cristužtan tsjii curpuchiztakazza. ¹³ Nižaza Yooz Ejpqui criichi žoñinacžquiz nižta kamañanaca tjaachiĉha, Yooz irata zuma cjiscama. Jalla nižta Yooz irata zuma cjican tjapa criichi žoñinacaqui tsjii kuzzizpankaz cjequiĉha, Jesucristužquiz tjapa kuz tjaacan, nižaza tjapa Yooz Majch puntunaca intintazcan. Jalla nuž Yooz irata zuma cjican, učumqui tsjii zuma pajk žoñižtakaz cjequiĉha. Nižaza jaknužt Jesucristuqui zumapanžlaja, jalla nižta irata učumqui zumapanž cjequiĉha. ¹⁴ Jalla nižta zuma kamñi intintazñi cjican, učumqui anaž tsjii ocjalažtakaz cjequiĉha, ĉjul ew tjaajintiquizimi criizjapaqui. Nižaza učumqui anaž tsjii kjutñi chjichta cjesaĉha. Nižaza učumqui nii ana wal mañuz žoñinacžquiz ana incallskataquiĉha. Nii ana wal žoñinacaqui ĉjulumi paaĉha, nižaza chiiĉha, parti žoñinaca incallzjapa, nižaza tsjii kjutñi chjichjapaqui.

¹⁵ Antiz učumqui zuma munaziñi kuztan werarapan chiiz waquiziča. Jalla nuž zuma kamcan nižaza zuma chican, učumqui Cristužtan tsjii kuzzizimi tsjii kamañchizimi juc'anti cjisnaquiča. Cristupankazza učum jilir achaqui. ¹⁶ Učumqui Cristužtan tsjii curpuchiztakazza. Tsjii curpuquiz yekja yekja žejlča. Jalla nuž cjenaqui tsjii curpukazza. Jalla nižta iratača Jesucristuž partiquiz žejlñi žoñinacaqui. Yekja yekja želanami, tsjii partiquiz juntjapziča, Jesucristuž cjen. Jesucristuqui učumnaca juntjapchiča, nižaza tsjii kuzziz cjiskatchiča, nižaza ew kamaña tjaachiča. Tjapa criichi žoñinacaž zuma kamñiž cjen Cristuž curpuqui tsjan zuma pajktažokazza. Nižaza porapat zuma munaziñi kuzziz kamñiž cjen, tsjan tsjan wali zumaž cjissa.

EW KAMAÑCHIZZA CRIICHI ŽOÑINACAQUI

¹⁷ Jalla nii puntu ančhucaquin chiižinžcuča. Jesucristo Jiliržtan tsjii kuzziz cjican wejrqui ančhucaquin tuž cjiwča: Ana Yoozquin criichi žoñinacaqui ana zuma kamča. Jalla ninacaqui inapankaz persuna pinsitanacž jaru kamča. Jalla nižta irataqui ančhucqui anača kamzqui. ¹⁸ Ana criichi žoñinacaqui ana Yooz puntu intintazñi kuzzizza. Zumchiquiz ojklayñi žoñinacača ninacaqui. Ninacž chojru kuzziz cjen, Yooz puntu ana zizza. Jalla nižtiquiztan ana Yooz kamañchizza. ¹⁹ Ninacaqui ana wali paaznacquiztan ana azñiča. Nižaza ana wal kamañquiz kuz tjaachiča. Tjapaman ana walinaca paazjapa pecñipanča. ²⁰ Pero Jesucristuž tjaajintaqui anača nižta. Jalla niiž tjaajintaqui zizza ančhucqui. ²¹ Ančhucqui Jesucristuž puntuquiztan nonžcu niiž tjaajintaqui catokchinčucča. Niiž tjaajintaqui werarapankazza. ²² Ančuca tuquita ana wal kamaña eca. Ančuca ana wali pecñi kuz jarutača nii kamañaqui. Ana wal kamañchiz kamcan, žoñinacaqui persunpachaž incallča. Ana wal kamaña

liwj jayta ančhucqui. ²³ Kuznaca liwj campiya, zuma kamañchiz cjisjapa. ²⁴ Nižaza Yooz tjaata ew kamañchiz-pankaz cjisna. Nii ew kamañaqui Yooz irata zuma kamañača. Nii ew kamañ jaru kamcan, ana uj paaquiča, ljiituma zumaž kamaquiča.

²⁵ Jalla nuž kamcan, ana toscar takunaca chiya. Antiz zapa mayni porapat zuma werar takunacžtan parlispanča. Tjapa criichi žoñinacaqui yekja yekja cjenami tsjii curpuchiztakazza.

²⁶ Tsjii žawjz tjonanaqui, uj paazquiztan cuitaza. Ana zita žawjz peczqui. ²⁷ Anača Satanás diabluz jaru ujquiz tjojtskatz peczqui.

²⁸ Jakziltažlaja tjangz pecni kuzziz, nii tjañi zaaz kuz jaytila. Jalla niiqui langz waquiziča persun kjaržtan. Nekztan ganžcu, t'akjir žoñinacžquiz onasača.

²⁹ Ana wal takunacžtan ana chiya. Antiz zuma takunacžtan chiya, parti žoñinaca juc'ant zuma kamañchiz cjisjapa. Jalla nuž chiyan nonžni žoñinacaqui yanapta cjequiča, zuma kamajo. ³⁰ Espíritu Santuqui ančuca kuzquiz žejlcan Yooz chimputapanča, ultim liwriiz tjuñicama. Jalla nižtiquiztan Yooz Espíritu Santužquiz ana llaquiziskata, ana wali kamcan.

³¹ Čhjaawjkatni kuz jayta, nižaza culirazni kuz jayta, nižaza žawjžawjz kuz jayta, nižaza žoñi ararñi kuz jayta, nižaza žoñž quintra ana wali chiiñi kuz jayta, nižaza tjapa ana wali kuznaca jayta. ³² Nižta ana wali kuzziz cjenpacha porapat zuma munaziñi kuzziz cjee. Nižaza porapat zuma okžni kuzziz cjee. Nižaza porapat pertunñi kuzziz cjee. Jaknužt Jesucristuž cjen Yoozqui ančucaquiz pertunčhaja, jalla nižta porapat pertunassaquiča.

5

ZUMA KAMAÑANAC PUNTU

¹ Ančhucqui Yooz partiquiz žejlcan Yooz pecta maatinacača. Jalla nižtiquiztan Yooz irata zuma kamañchiz cjee. Yooz kamañchiz yatekaza. ² Zuma munaziñi kuzziz cjee. Jaknužt učhumnacatan Cristo munazičhaja, jalla nižta. Učhumnacatan munazican, Cristuqui učhum laycu ticziča. Jalla nuž ticžcan Cristuqui niž persun curpu Yoozquin tjaachiča, tsjii zuma ofrendažtakaz, nižaza tsjii zuma wilanažtakaz.

³ Ančhucqui Yooz partiquiz cjicanaqui, anača tsjii adulteriuquiz ojklaz pinsisqui. Nižaza anača čhjul anawalinacami pinsisqui. Nižaza anača čhjultakimi zmazqui. Nižta anawalinaca anapanž pinsis waquiziča.

⁴ Anača azzuc takunaca chiichiizqui. Nižaza anača ina takunaca chiichiizqui. Nižaza anača ana zum takunaca chiichiizqui. Jalla nižta chiichiiznacaqui anaž učhumnaca chiichiiz waquiziča. Antiz zuma takunacžtan chiichiiz waquiziča. Yoozquin sparaquiž cjis waquiziča.

⁵ Ančhucqui tuž zizza. Jakziltat adulteriuquiz ojklazni cječhaja, jalla niiqui anaž arajpach wajtquin luzasača, Cristužtanami Yooz Ejpžtanami chica kamzjapa. Nižaza ana zuma kamñinacami, nižaza zmazñinacami, jalla ninaca zakaz ana arajpach wajtquin luzasača. Ninacaqui Cristuž partiquizimi Yooz partiquizimi anapanž cjesača. Tsjii zmazni žoñiqui, tsjii žoñiž paata yooz rispitrni žoñi iratača. ⁶ Nižaza ančhucqui ina takunacžtan ana incallskata. Jalla nižta ana wali paañiž cjen Yoozqui nii ana wali paañinaca casticaquiča. Ninacaqui Yooz kuzcama ana kamñiča, antiz Yooz quintra paañiča. ⁷ Jalla nižta ana wali paañi žoñinacžtan chica anača munazizqui.

⁸ Tuquiqui ančhucqui uj paacan ana wal zumchiquizkaz kamatča. Anziqui Jesucristo Jilirž partiquiz cjican, ančhucqui kjanquiz kamča. Jalla nižtiquiztan zuma kamcan kjanquiz kamni žoñižta cjee. ⁹ Kjanquiz kam-

can, ančhucqui zuma kamaquiča, nižaza Yooz kuzcama kamaquiča, nižaza ligituma kamaquiča. ¹⁰ Čhjul kamaña Jesucristo Jiliriqúi juztazzaja, jalla nii kamañchiz kamzjapa tjapa kuz tjaa. ¹¹ Ana zuma obranaca paazqui ana nekz mitisa. Zumchiquiz ojklayñi žoñinacakazza nižtanaca paaz pecñiqui. Ninacž obranacaqui ana waliž, jalla nii kjanapacha tjeezna ančhucqui. ¹² Zumchiquiz ojklayñi žoñinacaqui chjozaka ana zuma paañiča. Jalla nii paatanac puntuquiztan parlizqui ancha azzucača. ¹³ Jalla nižta chjozaka paatanacaqui kjanapacha tjeěžtažlaj niiqui, tjappacha zizasacha, ana walipan, jalla nii. Werar Yooz kjanaqui čhjul paatanacami tjeezkatasacha, zuma, ana zuma, nii. ¹⁴ Jalla nii puntuquiztan Yooz takuqui tuž cjičan:

“Tjajñi žoñinaca, žaazna ančhucqui. Ticziquiztan žaažtažokaz cjee. Cristuqui ančuca kuzquiz kjanzt'aquiča, tsjii zuma kjanažtakaz”.

¹⁵ Jaziqui ančhucqui amayt'aza, jaknužt kamčhaja, jalla nii. Yooz puntu ana zizñinacažtakaz ana kamz waquiziča. Antiz Yooz puntu zizñi žoñinaca irata kamspanž waquiziča. ¹⁶ Tii timpuquiz kamñinacaqui ana wali paača. Jalla nižtiquiztan tii timpuquiz žejlcan ančhucqui parti žoñinaca yanapa, zuma kamajo. ¹⁷ Anača zumzužtakaz cjee. Antiz Jesucristo Jiliriž pecta kuz intintazñiž cjee. ¹⁸ Nižaza anača vinžtan licchi cjisqui. Jalla nuž licasaž niiqui, zuma kamañquiztan tsjii kjutñi chjichta cjesacha. Antiz ančuca kuztan Espíritu Santužtan tsjii kuzziz cjee. ¹⁹ Ančhucqui porapat zuma parlaquiča Yooz tawk salmužtan, nižaza Yooz wirsu itsnacžtan. Yoozquin tjapa kuztan itsnaquiča. Nižaza itscan Yoozquin honora tjaa. ²⁰ Čhjululu watanami Yooz Ejpžquin tirapan sparaquiž cjequiča, učhum Jesucristo Jiliriž cjen.

CRIICHI FAMILLŽ PUNTU

²¹ Jesucristužquin rispitchiž cjen porapatž sirwasaquiča.

²² Maatakanaca, persun luctakž jaru cjee, jaknužt ančhucqui Jesucristo Jilirž jaru kamčhaja, jalla nižta.

²³ Maatakaqui luctakž mantuquiz žejlča, jaknužt icliz žoñinacaqui Cristuž mantuquiz žejlčhaja, jalla nižtača. Icliz žoñinacaqui Cristužtan tsjii curpuchizpanča. Nižaza Cristuqui ninacž achača. Cristuqui niižquin criichi žoñinaca liwriičha. ²⁴ Jaknužt criichi žoñinacaqui Cristuž mantuquiz žejlčhaja, jalla nižta irata tsjii maatakaqui luctakž mantuquiz cjistanča čhjulu cjenami.

²⁵ Luctakanaca, persun maatakžtan zuma munaza. Jaknužt Cristuqui criichi žoñinacžtan zuma munazičhaja, nižaza ninacž laycu ticztčhaja, jalla nižta irata persun maatakžtan zuma munaza. ²⁶ Jalla nižta zuma munazican Cristuqui niižquin criichi žoñinacž laycu ticziča, ninaca zuma kamañchiz cjiskatzjapa. Jalla nižta zuma kamañchiz cjisjapa criichi žoñinacaqui kjaztan ajuntažokaz cjissiča, Yooz taku catokžcu. ²⁷ Cristuqui niižquin criichi žoñinacžquiz zuma kamañchiz cjiskatchiča, niižquizpacha zumapankaz ana ujchiz prisintisjapa. Jaknužt tsjii zuma telaqui ana manchichiz, nižaza ana tjot tjotsi, nižaza ana čhjul ana walinacchiz žejlčhaja, jalla nižtapan criichi žoñinacaqui Cristuž yujcquiz cjequiča, zumapankaz cjequiča. ²⁸ Jalla nižta Cristo irata tsjii luctakaqui persun maatakžquiz zuma munazizpanča. Jaknužt persun curpuquizpacha cuitazñižlaja, jalla nižta persun maataka cuitaz waquiziča. Persun maatakžtan munazican, persunpacha munazitažokazza. ²⁹ Anaž jecmi persun curpujapa quintra paasača. Antiz persun curpuquiz cuitazza, nižaza čhjeriž tjača. Cristuqui jalla nižta irataž icliz žoñinacžtan cuitiča. ³⁰ Učhumqui

icliz žoñinacača, nižaza Cristuž curpu cuntača, yekja yekja cjenami. Jalla nižtiquiztan Cristuqui učumnacatan cuitiča. ³¹ Yooz takuqui tuž cjiča: “Tsjii luctak žoñiqui persun maa ejpžquiztan zarakaquiča, persun maatakžtan zalzjapa. Persun maatakžtan zalžcu, nii pucultanaqui tsjiikaz cjissa”. ³² Cristužquiz criichi žoñinacaqui Cristužtan lucutjiñižtakazza. Jalla nižta cjenaqui ch'amača intintazqui. ³³ Pero zapa mayni ančhucaquiztan persun maatakžtan zuma munaza, jaknužt persunpachquiz zuma munazaja, jalla nižta. Nižaza maatakaqui persun luctaka rispitsa.

6

¹ Criichi maatinaca, persun maa ejpžquiz caspanča. Jalla nuž cascuqui Yooz pecta kuzcamača. ² Yoozqui tuž mantichiča: “Maa ejpžquiz rispitsa”. Nižaza maa ejpžquiz rispitaquiž niiqui Yoozqui compromitchiča, tuž cjičan: ³ “Maa ejpžquiz rispitaquiž niiqui, ančhucqui waliž kamaquiča, nižaza ažk wata žetaquiča tii yokquiziqui”.

⁴ Ejpnaca, ančhucqui maatinacžquiz ana inapankaz žawjwa zjična. Ocjalanacaqui ana wali paaquiž niiqui, zumžtan chiižinaquiča zuma kamajo. Nižaza Jesucristo Jiliriž tjaajinta tjaajžna.

⁵⁻⁶ Piyunanaca, ančuca patrunacžquiz caspanča, rispitan, nižaza ekscan, nižaza tjapa kuztan. Anača cherankaz c'unchikaz tuczqui niž kuz wali cjisjapa. Antiz tjapa kuztan nižtajapa langznaquiča. Jaknužt ančhucqui Yooz kuzcama tjapa kuztan Cristužquiz sirwičhaja, jalla nuž ančuca patrunacžquiz sirwasača. ⁷ Zuma kuztan langznaquiča, Yooz Jiliržtajapa langztažokaz, ana žoñtajapaqui. ⁸ Ančhucqui zizza, piyunanacami, ana piyunanacami, tjapa žoñinacami Yoozquiztan pactaž cjequiča zuma langztiquiztan jama.

⁹ Patrunanaca, ančhuc zakaz piyunanacžtan zumapan cjee. Ana žawjñi takunacžtan chiichiya. Jalla tuž cjužna: ančhucmi, ančuca piyunanacami, tjappacha arajpach Yooz Patrunž mantuquiz žejlča. Nižaza Yooz Patrunaqui žoñinaca ana illilla.

YOOZQUIN TJURT'IZ PUNTU

¹⁰ Jaziqui jilanaca, cullaquinaca, Yooz wali aztan Jesucristo Jiliržquiz tjurt'iñi kuzziz cjee. ¹¹ Satanás diabluz incallzpanž pecča. Jalla nižtiquiztan tjapa Yooziž tjaata armanacchiz cjee, tjurt'iñi kuzziz cjisjapa. ¹² Učhum wali azziz quintranacaqui anača žoñinacakaz. Antiz ninacaqui ana wal jilir zajranacača, nižaza ana wal poderchiznacača, nižaza ana wal mantiñinacača. Nižaza tjapa ana wal azziznacača učhum ultim quintranacaqui. Jalla ninacaqui zumchiquizkaz ojklayñiča, tii timpuquiz ana walinaca mantican. ¹³ Jalla nižtiquiztan Yooz armanaca tanžna, nii ana walinacž quintra tjurt'izjapa tii ana wal timpuquiz. Yooztajapa tjurt'ican tjup kuzziz žela. ¹⁴ Jaziqui tii Yooz armanaca tanžna. Tsjay cinturuna tanžna. Nii cinturuna tanzqui tuž cjiča, werar Yooz tawkžtan tjurt'ichi žejlz, jalla niiča niiqui. Nižaza persun curpu atajñijapa arma tanžna. Nii arma tanzqui tuž cjiča, Yooz kuzcamapankaz kamz, jalla niiča ni-iqui. ¹⁵ Nižaza jaknužt zultatunacaqui quira zalzjapa zuma zapatu cujtžaja, jalla nuž ančhucqui liwriñi taku paljayzjapa tjaczpanča. ¹⁶ Nekztan tii arma tanžna. Tii armača juc'ant chekanaqui, escudo cjita. Jalla nii arma tanzqui tuž cjiča, Jesucristužquin kuzziz kamz, jalla niiča niiqui. Jesucristužquin kuzziz cjen, ana wal diabluz quintra tjurt'aquiča. ¹⁷ Nižaza tii arma žejlča. Yooziž liwriita cjisqui tsjii tjup scarchiztakazza, acha ana chjojritžta cjisjapa. Nižaza Espiritu Santuž pajk cuchillu

tanžna. Jalla nii cuchilluqui Yooz takučha. ¹⁸ Espíritu Santuž ančhuca kuzquiz želan, ančhucqui Yoozquin tirapan mayiza, nižquin tjurt'ichi cjisjapa. Jalla nuž tjurt'ichi cjisjapaqui, naynay žela, ana llajlli kuzziz cjee. Nižaza tjapa Yooz partiquiz žejlñi žoñinacžtajapa mayizina. ¹⁹ Nižaza wejttajapa mayizina, Yoozqui wejr niiž liwriiñi takunaca chii yanapzjapa. Wejrqui tjup kuztan liwriiñi Yooz taku zumpacha paljayz pecučha. Jalla nuž paljayzjapa wejttajapa mayizina. ²⁰ Yoozqui wejr cučanžquichiča, niiž puntunaca paljayzjapa. Jalla nuž weriž paljaytiquiztan anziqiu wejrqui carsilquiz chawcta želuča. Jalla nižtiquiztan wejttajapa mayizina, liwriiñi takunaca tjup kuztan ticlarzjapa, jaknužt wejrqui chiiz waquizučhaja, jalla nii.

ŽERZ TAKUNACA

²¹ Tíquico jilaqui ančhucaquin tjapa wejt puntunaca quint'aquiča, jaknužt želučhaja, nižaza čhjulut paaučhaja, jalla nii. Tíquico jilaqui pecta jilača, nižaza wejt zuma yanapñičha, Jesucristo Jiliri sirwican. ²² Jaziqui tii jila ančhucaquin cučanžcuča, wejtnaca puntuquiztan mazinjapa, nižaza ančhuca kuznacquiz zumpacha p'ekinchayzjapa.

²³ Yooz Ejpžtan Jesucristo Jiliržtan ančhucaquiz llan kuzziz cjiskatla, nižaza juc'ant zuma munaziñi kuzziz cjiskatla, Jesucristužquin kuz tjaacan. ²⁴ Učhum Jesucristo Jiliržtan zuma munaziñi kuzziz žoñinacžquiz Yoozqui yanapt'ižquila. Jalla nužoj cjila. Amén.

Ew Testamento: Chipay Tawkquiztan New Testament in Chipaya (BL:cap:Chipaya)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chipaya

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chipaya [cap], Bolivia

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chipaya

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 19 Oct 2021 from source files dated 19 Oct 2021

baeaa6d6-fcc1-578f-afbd-04a9c5c14184